

پارک ملی ضامن آهو و پناهگاه حیات وحش میاندشت

1- تاریخچه حفاظتی منطقه:

پناهگاه حیات وحش میاندشت در سال 1352 در جهت حفاظت از تراکم بسیار زیاد آهو، یوزپلنگ، قوچ و میش، حفظ پوشش گیاهی و حفاظت از آب و خاک منطقه خصوصاً جلوگیری از هجوم شنهای روان طبق مصوبه شماره 40 مورخه 1352/09/20 شورای عالی حفاظت محیط زیست به عنوان پناهگاه حیات وحش اعلام گردید.

پناهگاه حیات وحش میاندشت در استان خراسان شمالی و در 10 کیلومتری شرق شهرستان جاجرم قرار گرفته است. فاصله این منطقه با پارک ملی گلستان 100 کیلومتر، با منطقه حفاظت شده قرخود 80 کیلومتر، با منطقه حفاظت شده توران 75 کیلومتر و با منطقه حفاظت شده سالوک 30 کیلومتر می باشد. وسعت منطقه 84435 هکتار می باشد. بخشی از محدوده امن پناهگاه حیات وحش میاندشت با مساحت تقریبی 16,000 هکتار به پارک ملی ارتقاء و به نام پارک ملی ضامن آهو در روزنامه رسمی کشور به ثبت رسید. محدوده امن پناهگاه حیات وحش میاندشت طی مصوبه شماره 379 شورای عالی محیط زیست به عنوان پارک ملی ضامن آهو معرفی و این مصوبه طی آگهی شماره 92/18520 در روزنامه رسمی کشور مورخ 1392/06/07 درج گردید.

2- سیمای عمومی منطقه شامل وضعیت زیستگاهی (جنگل، مرتع، آبی، بیابانی و ...- تغییرات ارتفاعی - شیب عمومی

منطقه و نقشه عمومی منطقه به همراه عکس)

سیمای عمومی پناهگاه حیات وحش میاندشت در جنوب از یک سری کوههای تپه ماهوری خشک با دره های خشک و بی آب و در شمال از یک دشت وسیع مملو از گیاهان شورپسند که کال شور جاجرم نوار شمالی آن را تشکیل می دهد آکنده شده است. شرق و غرب منطقه نیز از دشتهای نسبتاً وسیع با یک سلسله تپه ماهور تشکیل شده است. بلندترین نقطه پناهگاه حیات وحش میاندشت قله خواجه در جنوب شرقی منطقه با ارتفاع حدود 1250 متر و پست ترین نقطه آن حواشی کال شور جاجرم با ارتفاع حدود 950 متر در شمال غربی منطقه واقع شده که در حقیقت زهکش منطقه نیز محسوب می شود.

3- وسعت منطقه

وسعت منطقه 84435 هکتار می باشد. بخشی از محدوده امن پناهگاه حیات وحش میاندشت با مساحت تقریبی 16,000 هکتار به پارک ملی ارتقاء و به نام پارک ملی ضامن آهو در روزنامه رسمی کشور به ثبت رسید..

4- اهمیت منطقه در حفاظت از گونه ها و ذخایر ژنتیکی در استان و کشور

مناطق تحت مدیریت به عنوان یکی از مهمترین و موثرترین ابزار برای حفاظت از تنوع زیستی در سطح جهان می باشند. پناهگاه حیات وحش میاندشت به عنوان یکی از معدود مناطقی است که جمعیت یوزپلنگ در آن پویا و زادآور می باشد. و حفاظت از آن برابر است با بقای این گونه به عنوان گونه پرچم و به تبع آن حفظ سایر گونه های جانوری نظیر آهو، قوچ و میش و

5- پوشش گیاهی منطقه شامل نقشه تیپ بندی، گونه های در لیست قرمز اتحادیه جهانی حفاظت و گونه های شاخص و

مهم منطقه

پناهگاه حیات وحش میاندشت از پوشش گیاهی متنوعی برخوردار است. پراکنش انبوه گیاهان شورپسند در شمال منطقه قابل ملاحظه است. عمده پوشش گیاهی منطقه را تاغ، قیچ، گون و کاروان کش تشکیل می دهد. پوشش گیاهی و گیاهان شاخص: گز، تاغ، اشتان، اسکمبیل، سبد، خارستر که گونه شاخص آن گز و تاغ می باشد.

6- حیات وحش جانوری منطقه شامل گونه های شاخص جانوری و نقشه پراکنش آنها، تهیه لیست گونه های در معرض

تهدید و آمار سرشماری 10 ساله اخیر

این منطقه به عنوان یکی از معدود مناطقی است که میزبان گونه ارزشمند یوزپلنگ آسیایی می باشد. مشاهده این گونه زیبا و مهم در قالب خانواده های سه و چهار فردی در سال های قبل نشان از کیفیت بالای زیستگاه دارد. همچنین گونه هایی نظیر آهو، قوچ و میش، گرگ، کفتار، کاراکال، گربه شنی، گربه وحشی، روباه، شغال و سمور سنگی هوبره، باقرقره، کبک، تیهو، بلدرچین، سفتر خاکستری، عقاب طلایی و سایر انواع عقابها بزمجه خزری، لاک پشت افغانی، افعی شاخدار، تیرمار و گرز مار نیز در این منطقه وجود دارند که بر اهمیت آن افزوده است.

7- وضعیت اقتصادی اجتماعی شامل نقشه کاربری اراضی، جمعیت سکونتگاهی دائم و عشایری، اشتغال، چشم اندازها

و گردشگری

این منطقه فاقد کانون های زیستی متمرکز می باشد. و مراکز تمرکز انسانی داخل منطقه به صورت فصلی و موقت مورد استفاده قرار می گیرند. در حاشیه پارک ملی ضامن آهو و پناهگاه حیات وحش میاندشت تعداد 19 آبادی وجود دارد. وضعیت روستا های منطقه به لحاظ امکانات در حد قابل قبولی است. در بین روستاهای منطقه آزادوار، فراشیان، محمد آباد و حسین آباد در سطح بالاتری نسبت به بقیه قرار دارند. روستاییان این محدوده به کار کشاورزی، دامداری و ... مشغول هستند.

8- تهدید ها و چالش های مهم منطقه از نظر اولویت شامل تصرفات، تغییر کاربری اراضی و تخریب زیستگاه، شکار و

صید، ابنیه و پروژه های کلان، چرای مفرط دام، قطع درختان، بوته کنی، کشت زیر اشکوب، بیابانی شدن و

کمبود شدید نیروی محیط بان و تجهیزات حفاظتی، شکار بیرویه، حضور دام در داخل منطقه و

9- وضعیت منابع آبی شامل چشمه ها، قنات ها، آبراهه ها و تعیین وضعیت دبی و قابلیت بهره برداری برای حیات وحش

و جوامع محلی به همراه نقشه

در محل هایی به نام قاسمعلی، دوشاخ، قلعه چه و فرز که همگی دارای آب شور هستند از تلمبه بادی برای استخراج آب استفاده می گردد. این منطقه دارای 6 چشمه دائمی است. با توجه به وسعت منطقه برای تامین آب مورد نیاز حیات وحش از تانکر های سیار و ثابت نیز استفاده گردیده است. ضمن اینکه رودخانه کالشور نیز از داخل این منطقه عبور می نماید

10- تجهیزات و امکانات حفاظتی شامل تعداد سر محیط بانی و محیط بانی دائم و موقت، تعداد پرسنل و

حفاظت از این منطقه بر عهده 8 نفر محیط بان می باشد که در 5 پاسگاه محیط بانی (چهار پاسگاه در داخل منطقه و یک پاسگاه در خارج از منطقه) مستقر شده اند. از کل پاسگاه محیط بانی واقع در این منطقه فقط تعداد دو باب محیط بانی به طور دائم فعال می باشند و سه محیط بانی دیگر به دلیل کمبود نیرو و نبود امکانات تعطیل و گاهاً به صورت مقطعی مورد استفاده قرار می گیرند.